

The logo for Nji (Nederlands Jeugdinstituut) features the letters 'Nji' in a white, sans-serif font. The 'N' and 'j' are white, while the 'i' is yellow. The logo is set against a dark blue rectangular background.

Nederlands
Jeugdinstituut

A photograph showing a group of young people sitting around a table in a bright, modern setting. A woman with curly hair in a striped shirt is smiling and looking towards the camera. Another woman with long dark hair is looking towards the right. A man in a red and black plaid shirt is partially visible on the right. They appear to be in a meeting or discussion.

Handreiking duurzame jongerenparticipatie

Op weg naar een structurele dialoog
tussen besluitvormers en jongeren

januari 2021

Inhoudsopgave

Gemeenten aan de slag	3
Dialog met jongeren hard nodig door coronamaatregelen	3
Maak een vliegende start en hou vol!	4
Jongerenparticipatie	5
Het recht	5
De frisse blik	5
Burgerschapontwikkeling	6
Aanpak duurzame jongerenparticipatie	7
Waar begin je?	7
Hoe ga je in gesprek met jongeren?.....	8
Route voor duurzame jongerenparticipatie	9
Stap 1. Proces.....	10
<i>a) Doel van inspraak.....</i>	<i>10</i>
<i>b) Gespreksonderwerpen en (hulp)vragen</i>	<i>10</i>
<i>c) Motivatie en draagvlak</i>	<i>11</i>
Stap 2. Bereik.....	12
<i>a) Diverse jongeren.....</i>	<i>12</i>
<i>b) Aansprekende communicatie en werkvormen.....</i>	<i>12</i>
<i>c) Verbreden community</i>	<i>13</i>
Stap 3. Gesprek	14
<i>a) Dialoogleider</i>	<i>14</i>
<i>b) Dialoogsessie(s)</i>	<i>15</i>
<i>c) Uitkomsten en vervolgstappen</i>	<i>15</i>
Inspiratie jongerenparticipatie coronabeleid	16
Bijlage 1: Draaiboek dialoogsessie	17

Gemeenten aan de slag

Deze handreiking is gemaakt voor de Boostweek van 1 t/m 5 februari 2021. De handreiking geeft ambtenaren handvatten voor duurzame jongerenparticipatie in de Boostweek én daarbuiten.

Met dank aan: alle kinderen, jongeren, jongerenorganisaties, besluitvormers, kennisinstututen, wetenschappers en maatschappelijke organisaties in heel Nederland die als onderdeel van het initiatief Democratie & Jongeren van het ministerie van Binnenlandse Zaken o.l.v. Number Five Foundation hun inzichten en geleerde lessen hebben gedeeld. Met deze publicatie proberen we recht te doen aan de diversiteit aan inbreng.

Dialogo met jongeren hard nodig door coronamaatregelen

Korte termijn: Begrip tussen besluitvormers en jongeren over coronamaatregelen

Corona is voor iedereen een ongekende situatie, ook voor besluitvormers. Als jongeren de afwegingen van besluitvormers beter begrijpen, snappen ze waarschijnlijk beter waarom bepaalde maatregelen worden genomen die van invloed zijn op hun leven. Ook is de kans groter dat zij zich aan deze maatregelen houden. Een dialoog verrijkt tegelijkertijd het perspectief van besluitvormers. Zij kunnen zich dan beter inleven in de jongeren. De coronatijd maakt het urgent om samen mét jongeren (nieuwe) behoeften te identificeren, bestuurlijke dilemma's te delen en tot gezamenlijke oplossingen en afspraken te komen. Tijdens de dialogen kan ook worden gekeken naar kansen die nu ontstaan en hoe we die na de coronatijd vast kunnen houden.

Effect van coronamaatregelen op jongeren: Coronamaatregelen raken juist ook jongeren. Deze hebben grote invloed op: hun onderwijskansen, vrijetijdsbeleving en -besteding, mentale welzijn en ontwikkeling. Ze voelen zich eenzaam(er) en maken zich zorgen over hun gezondheid, schoolprestaties en toekomst. Voor sommigen biedt deze tijd juist lucht voor henzelf en hobby's, omdat ze minder prestatiedruk voelen.

Lange termijn: Nu de basis leggen voor structurele dialoog tussen besluitvormers en jongeren

Vóór corona was het voor gemeenten al een uitdaging om in contact te zijn en blijven met jongeren. Jongeren op hun beurt voelden zich vaak niet gezien of gehoord door besluitvormers. De coronacrisis vraagt om extra inspanningen om juist jongeren te bereiken die normaal in de schaduw blijven, naar hun specifieke behoeften te luisteren en ze structureler te betrekken bij beleidsvorming. De boost aan jongerenparticipatie nú legt de basis van een structurele relatie tussen jongeren en besluitvormers op basis van wederzijds begrip en respect.

Maak een vliegende start en hou vol!

Deze handreiking zet up-to-date kennis over jongerenparticipatie om in actie

Deze Handreiking helpt gemeenten om snel en goed met duurzame jongerenparticipatie aan de slag te gaan. We willen schijnparticipatie voorkomen door zorgvuldige afwegingen vooraf en een open houding. Het gaat erom blijvend verrast te willen worden en te willen blijven leren. We hopen dat deze Handreiking de gemeenten inspireert en motiveert om structureel aan de slag te gaan met jongereninspraak.

Deze Handreiking is gebaseerd op de kennis en geleerde lessen van een ongekend diverse groep kinderen, jongeren, jongerenorganisaties, besluitvormers, kennisinstituten, wetenschap en maatschappelijke organisaties in heel Nederland. Alle stemgeluiden zitten erin – zowel die van jongeren als die van volwassenen. Gemeenten kunnen deze uitgebreide kennis over jongereninspraak omzetten in actie.

‘Nú is het moment om echt samen te werken om Nederland beter te maken. Maar dan kan niemand blijven doen hoe het altijd ging.

Koen Tuin, bestuurslid Nationale Jeugdraad

Met de Route voor jongerenparticipatie geven we een goede basis, maar er is zeker ruimte voor eigen invulling. De voorbeelden in het hoofdstuk ‘Inspiratie jongerenparticipatie coronabeleid’ verrijken deze Handreiking. Tot slot, jongerenparticipatie is ook een kwestie van gewoon beginnen en al doende leren.

Jongerenparticipatie

Het recht

Kinderen en jongeren hebben het recht om mee te praten over onderwerpen die hun leven aangaan. Dit staat in artikel 12 in het VN-Verdrag van de Rechten van het Kind. Helaas wordt dit artikel het minst nageleefd van alle artikelen in de meer dan 190 landen waarin dit verdrag van kracht is. Structurele en gelijkwaardige samenwerking tussen besluitvormers en jongeren is dus nog lang niet vanzelfsprekend. Er is nog een wereld te winnen!

In de praktijk vinden besluitvormers het gemakkelijker om over jongeren te praten, dan met hen.

De frisse blik

Het VN-verdrag beschermt jongeren in al hun kwetsbaarheid. De realiteit en ervaring leert ook dat ze daarnaast een enorme veranderkracht hebben. En onderschat nooit hun verbondenheid met de samenleving. De wereld om hen heen komt binnen op hun smartphones. En via social media zijn kinderen al vanaf jonge leeftijd verbonden met wat er in de samenleving gebeurt. De wereld van on- en offline is voor hen één wereld. Jongeren groeien op in de wereld van het nu, hun hersenen werken zoals ze werken door de input van de huidige tijd. De hersenen van ouderen zijn voor een groot deel gewired in het verleden, waardoor ze op een andere manier naar het heden kijken. Daarom verrijkt de manier waarop kinderen en jongeren de wereld van nu zien het perspectief van beleidsmakers. Waarom zouden zij daarvan geen gebruik maken?

Kinderen en jongeren zien en beleven de maatschappij op eigen wijze en hebben creatieve ideeën.

Burgerschapontwikkeling

‘Burgerschap kun je niet leren, dat moet je ervaren,’ aldus hoogleraar pedagogiek Micha de Winter. Hij onderstreept het belang om jongeren bij de samenleving te betrekken: ‘Als je alleen maar vóór kinderen besluit en ze zelf niet laat meebeslissen, misken je één van de meest basale behoeften van kinderen: het hebben van ‘agency’. Het idee van agency bij kinderen hebben we naar mijn idee weggeorganiseerd. Agency is het gevoel van inspraak en invloed te hebben. Het is een essentieel onderdeel van positieve ontwikkeling.’ Dat vraagt erom kinderen en jongeren écht serieus te nemen. En om vanaf jonge leeftijd een gevoel van burgerschap te stimuleren, concreet te maken en te duiden. Want over tien jaar zijn kinderen van nu, volwassen. Als besluitvormers en kinderen de maatschappij sámen vormgeven, worden oplossingen innovatiever en duurzamer en voelt iedereen zich nu én later betrokken.

Gelijkwaardige dialoog met kinderen en jongeren binnen gemeenten is voor iedereen van grote waarde: kinderen en jongeren, beleidsmakers en bestuurders en uiteindelijk de hele samenleving.

Aanpak duurzame jongerenparticipatie

Waar begin je?

Er zijn twee uitgangssituaties bij de dialoog tussen jongeren en besluitvormers:

1. Startsituatie

Heb je nog geen idee waarover je als gemeente in gesprek wil gaan met jongeren als het gaat om de impact van corona? Kijk dan naar vragen als: Wat is het effect van beleid op het dagelijks leven van deze groepen en hun ouders? Waar maken ze zich zorgen over? Wat speelde er al voor corona dat ze anders zouden willen aanpakken? Hoe kunnen we in deze crisissituatie het beste samen doorkomen? En hoe gaan we ook daarna met elkaar verder? Deze Handreiking helpt je de juiste vragen te stellen.

2. Er is al een dialoog gaande

Is er al een lopend proces in een gemeente waar besluitvormers en jongeren samen aan de slag zijn met een onderwerp? Deze Handreiking gaat helpen om samen met de jongeren te beoordelen of je op de goede weg zit en waar ruimte is voor verbetering.

Drie beloften als begin

De VNG-werkgroep onder voorzitterschap van Paul Depla formuleerde drie beloften van gemeenten aan jongeren om waar te maken op de korte en de langere termijn. Deze beloften bieden voor uitgangssituatie 1 een mooi begin voor een goed inspraakproces met jongeren.

Beloften

De drie beloften zijn voorbeelden van onderwerpen waarover je als gemeente met jongeren in gesprek kunt gaan:

1. Iedere jongere moet in staat zijn om zijn school op een goede manier af te ronden.
2. Veilig de winter door: Voor jongeren van alle leeftijden is het belangrijk om contact met elkaar te onderhouden, online en offline.
3. Zorg voor mentaal welzijn van jongeren: COVID-19 grijpt ook in op het mentaal welzijn van jongeren. Dat komt door verlies aan perspectief, verlies van controle over je leven (bijvoorbeeld als een stage wegvalt), verlies aan vrijetijdsbesteding die de jongeren als zinvol ervaren.

Hoe ga je in gesprek met jongeren?

Dialogo met jongeren heeft alleen zin als er ruimte is om niet-vrijblijvend te luisteren en samen te beslissen

Gespreksonderwerpen en het proces van jongereninspraak moeten altijd hand in hand gaan. Dit vraagt om een gedeelde keuze van onderwerpen. En de wens en ruimte om naar elkaar te luisteren, elkaar te begrijpen en samen tot nieuwe oplossingen te komen. Inspraak, participatie en samenspraak - of het nu is met jongeren of andere stemmen in de samenleving - is niet het zoeken van draagvlak voor beleid dat al vaststaat.

De eerste vraag

De allereerste vraag is dus altijd waarom je als gemeente in dialoog wil gaan met jongeren. Dit moet eerlijk en scherp geformuleerd zijn. Ook zijn er processen nodig waarmee onverwachte inzichten omgezet worden in oplossingen. Alleen dan voelen mensen zich serieus genomen en gelijkwaardig. Vrijblijvende dialoog qua inhoud en proces heeft een averechts effect en leidt tot frustratie en tijdsverlies aan beide kanten.

Andere vormen van inspraak

Naast een gelijkwaardige dialoog over beleid en gezamenlijke vraagstukken zijn er natuurlijk allerlei andere vormen waarin inspraak kan worden georganiseerd. Denk aan: enquêtes, wedstrijden en peilingen. Ook individuele participatie is een mogelijkheid, zoals meepraten over een behandelplan in de jeugdzorg of over curriculum in het onderwijs.

Communicatiekanalen

Er zijn allerlei communicatiekanalen voor jongeren, zoals online tools, games, online workshop, Instagram live sessies en beeldbellen met kleinere groepen, zodat iedereen actief mee kan doen.

'Besluitvormers geven ons nu vaak het gevoel dat ze altijd beter weten hoe het echt zit. Zij hebben volop belangstelling als we even mogen meepraten en er een foto wordt gemaakt. Zij prijzen ons om onze creatieve ideeën. Maar als we de deur uit zijn, verdwijnen die vaak in de prullenbak. Want eigenlijk zaten ze niet te wachten op onverwachte meningen.'

Koen Tuin, bestuurslid Nationale Jeugdraad

Route voor duurzame jongerenparticipatie

Echte inspraak is nooit een lineair proces. Om samen een vraagstuk aan te pakken en op te lossen is oprechte commitment en continue verbinding tussen alle betrokkenen nodig. Uitkomsten uit een serie gesprekken kunnen weer een nieuw proces in gang zetten waarin nieuwe jongeren en besluitvormers worden bereikt en betrokken.

Stap 1	Proces
	a) Doel van de inspraak b) Gespreksonderwerpen en (hulp)vragen c) Motivatie en draagvlak
Stap 2	Bereik
	a) Diverse jongeren b) Werkvormen en communicatie c) Verbreden community
Stap 3	Gesprek
	a) Dialoogleider b) Ontwerp sessie c) Uitkomsten en vervolgstappen

Stap 1. Proces

a) Doel van inspraak

Inspraak is geen snelle afvinkbox. Het begint ermee dat alle betrokkenen zich bewust zijn van de beperking van hun eigen perspectieven. Met de acceptatie dat niemand het antwoord heeft om een vraagstuk te bevatten, laat staan oplossen. Met de realisatie dat inspraak alleen zinvol is als proces en inhoud hand in hand gaan. Ontwerp het proces zoveel mogelijk met jongeren, anders gaat het bij de start al mis met hun motivatie en gevoel van gelijkwaardigheid. In dat opzicht is een inclusief ontworpen proces ook al een uitkomst van inspraak.

Vragen om het doel van het proces van jongereninspraak helder te krijgen:

- Waarom wil je de inzichten van jongeren horen?
 - Wil je écht weten wat er bij jongeren speelt en wat hun behoeften nu zijn?
 - Wil je begrijpen hoe ze zich voelen over de coronamaatregelen?
 - Heb je een echte hulpvraag over een maatschappelijk vraagstuk waar je hen bij wil betrekken?
 - Zoek je naar draagvlak van bestaand (corona)beleid of -maatregelen?
 - Heb je al een oplossing bedacht en zoek je naar een creatieve invulling ervan?
- Hoe betrek je jongeren bij het ontwerp van het inspraakproces?
- Waar sta je in beleids- en besluitvorming? In het begin, midden of einde?
- Hoe ga je huidige beleids- en besluitvorming aanpassen op basis van opgedane inzichten?
- Zijn er jonge ambtenaren die de brug kunnen slaan tussen jongeren en besluitvormers?
- Hoe en door wie worden geleerde lessen en opbrengsten vastgelegd van het inspraakproces?
- Hoe bespreek je wat de dialoog (persoonlijk) met betrokken besluitvormers en jongeren doet?
- Hoe en wanneer bespreek je verwachtingen van jongeren over het proces en ieders rol?
Is er bijvoorbeeld financiële compensatie voor hun tijd? Wat heeft iedereen nodig om zich mede-eigenaar te voelen van het proces?

b) Gespreksonderwerpen en (hulp)vragen

Inspraak organiseren vraagt om oprechte nieuwsgierigheid en transparantie van ieders intentie. Gelijkwaardigheid betekent dat de gespreksonderwerpen voor alle betrokkenen relevant en duidelijk zijn. Hoe opener de formulering, hoe meer ruimte voor nieuwe inzichten en betekenisvolle dialoog. Stel jezelf onderstaande vragen om de gespreksonderwerp(en) en (hulp)vragen te formuleren, zodat besluitvormers én jongeren zich kunnen vinden in de gekozen onderwerpen:

Gespreksonderwerpen die de gemeente aandraagt:

- Voor welk onderwerp wil je nieuwe inzichten krijgen en waarom dat onderwerp?
- Heb je het onderwerp geformuleerd vanuit het perspectief van de mensen om wie het gaat? Of is het geformuleerd vanuit de beleidsmakers? Begrijpt iedereen wat het probleem is?
- Heb je concrete vragen aan jongeren, zoals 'wat heb jij nodig, wat zou jou helpen, wat mis je?'
- Hebben de jongeren voldoende informatie over het vraagstuk zonder dat er wordt gestuurd op een bepaalde denkrichting?

Gespreksonderwerpen die jongeren aandragen:

- Weet je of jongeren zelf onderwerpen willen bespreken? Zijn er misschien onderwerpen uit een peiling gekomen?
- Heb je jongeren gevraagd of zij onderwerpen willen bespreken?

c) Motivatie en draagvlak

Duurzame inspraak vraagt erom dat alle betrokkenen blijvend gemotiveerd zijn: dat niemand het “erbij” doet en het in de organisatie geborgd is. Dit vraagt om bestuurlijk commitment, ambtelijk mandaat, ruimte, tijd en middelen. Organiseer jongereninspraak als een inclusieve beweging die onderdeel wordt van de gemeentelijke cultuur, denkprocessen, beleidsvorming en besluitvorming. Neem de motivatie van jongeren niet voor lief en schep de setting dat ze het echt leuk blijven vinden. Het kost hen ook tijd en energie. Laat ze weten waarom je blij bent met hun inzichten en hoe hun inzichten voor verandering zorgen. Dit kan iets concreets zijn, maar ook dat ze ervoor gezorgd hebben dat volwassenen echt anders naar een onderwerp hebben leren kijken.

Vragen om de motivatie, draagvlak en commitment te versterken:

- Wat en wie heb jij nodig voor het organiseren van niet-vrijblijvende jongereninspraak?
- Heb je genoeg bestuurlijke commitment?
- Welke afspraken moet je met wie maken voor niet-vrijblijvende jongereninspraak?
- Heb je met jongeren besproken:
 - wat zij nodig hebben om gemotiveerd te blijven?
 - hoe ze je kunnen helpen om structureel draagvlak te creëren in de organisatie?
 - hoe ze je kunnen helpen om collega's te enthousiasmeren?
- Weet je van collega's wat ze nodig hebben om de meerwaarde van jongeren(participatie) te zien?

Stap 2. Bereik

a) Diverse jongeren

'De jongere' bestaat niet. Te vaak worden dezelfde jongeren betrokken bij inspraak op gemeentelijk niveau. Zet je ervoor in om jongereninspraak inclusief te maken. Plaats jongeren niet meteen in hokjes van 'actief' en 'moeilijk bereikbaar'. Het is belangrijk om verschillende jongeren te spreken om verschillende behoeften te begrijpen. Zoek dus juist ook jongeren op die normaal niet worden bereikt of actief meepraten in de gemeente. Gebruik bestaande organisaties en spelers in je gemeente om zoveel mogelijk diverse jongeren te bereiken. De mensen die een sleutelrol spelen in hun dagelijks leven weten als beste hoe 'hun' jongeren voor inspraak gemotiveerd raken en blijven. Dit zijn bijvoorbeeld: jongerenwerkers, scholen (PO, VO, MBO, HBO, WO), jeugdzorg, sportverenigingen, (cliënten)raden, buurtverenigingen etc. Ga naar allerlei plekken in de gemeente waar ze aanwezig zijn, zowel online als offline.

Vragen die helpen diverse jongeren bij jongerenparticipatie te betrekken:

- Hebben we alle relevante perspectieven in beeld?
- Hoe komt het dat sommige jongeren minder gemakkelijk worden bereikt en gemotiveerd om mee te praten?
- Wie kan helpen om tot een diverse groep jongeren te komen om mee te praten?
- Durven we het aan om juist ook meer teruggetrokken en minder eloquente jongeren bij jongerenparticipatie te betrekken?

b) Aansprekende communicatie en werkvormen

Denk na over welke werkvormen het beste passen bij welke jongeren en wat je wil gaan doen. Maak het écht leuk voor jongeren om mee te doen. Verschillende jongeren hebben verschillende interesses. Sommige jongeren willen juist cognitief worden uitgedaagd en andere jongeren gaan liever aan het werk om tot concrete oplossingen te komen. Creëer altijd een veilige omgeving die vertrouwen schept en waarin jongeren voelen dat ze zichzelf mogen zijn.

Vragen die helpen om aansprekende communicatie en werkvormen te gebruiken:

- Weet je zeker dat een bedachte werkvorm aanspreekt? Zijn er eerdere ervaringen mee of hebben jongeren dit zelf aangegeven?
- Is alles in een taal die iedereen begrijpt?
- Voelen de jongeren zich vrij en veilig om hun inzichten te delen of voelen ze dat ze in een ambtelijk keurslijf zitten?
- Kun je een klankbordgroep instellen voor jezelf met wie je kunt toetsen of je inclusief bent en het niet teveel voor jongeren invult op basis van wat je denkt dat ze leuk vinden?

c) Verbreden community

Als je eenmaal bezig bent met jongereninspraak kun je de community van jongeren die je aan je verbindt steeds verder uitbouwen. Jongeren worden het meest beïnvloed door elkaar, laat ze elkaar enthousiasmeren en ondersteunen. Vraag de jongeren met wie je verbonden bent om hun eigen netwerken te betrekken. Bedenk steeds goed welke doelgroepen je wil spreken en formuleer - liefst samen met hen - passende onderwerpen. Andersom kan natuurlijk ook: eerst bepalen welke hulpvragen de gemeente heeft en dan kijken welke jongeren daarover mee kunnen en willen denken. De keuze voor de onderwerpen heeft ook invloed op hoe je de jongeren betreft in het proces. Sommige jongeren vinden het leuk om mee te denken en willen zo vroeg mogelijk het proces meebepalen. Anderen gaan liever aan de slag en willen iets doen. Zij raken gedemotiveerd als er alleen wordt gepraat en nagedacht over een vraagstuk.

Vragen die helpen bij het verbreden van de community:

- Wie zijn de 'ongehoorde' jongeren en degenen die de stempel 'moeilijk te bereiken' krijgen?
- Zijn er bepaalde jongeren die voor jouw gemeente prioriteit hebben om mee te verbinden?
- Zijn er samenwerkingsmogelijkheden met andere (buur)gemeenten of de provincie om jongerennetwerken aan elkaar te verbinden?

Stap 3. Gesprek

a) Dialoogleider

De rol van de dialoogleider is bepalend voor het succes van een sessie. Hij maakt het mogelijk dat zowel jongeren als besluitvormers zich serieus genomen voelen. Hij is niet de expert, maar verbindt door het spreken van een soort ‘tussentaal’. Hij combineert de vaardigheden van het open vragen stellen, luisteren zonder in te vullen, waar nodig door te vragen en de vraag door te zetten naar een ander. De dialoogleider zorgt voor de juiste balans tussen diepgang en luchtigheid; tussen structuur, toewerken naar concrete uitkomsten en ruimte voor onverwachte wendingen.

De volgende vragen helpen om de juiste dialoogleider te identificeren en de geselecteerde dialoogleider goed voor te bereiden op het gesprek(ken):

Selectie van de dialoogleider

- Ziet de dialoogleider jongeren écht als gelijkwaardige gesprekspartners en staat hij onafhankelijk tegenover zowel jongeren als besluitvormers?
- Heeft de dialoogleider ervaring in het leiden van gesprekken met zowel jongeren als besluitvormers?
- Kan de dialoogleider écht luisteren en is hij echt nieuwsgierig en energiek?
- Kan de dialoogleider oprecht verbinden met zowel jongeren als besluitvormers?
- Is de dialoogleider authentiek en energiek en in staat het gesprek te dragen?
- Kan de dialoogleider het gesprek echt leiden door inzichten als kralen aan een ketting te rijgen en toch het overzicht te bewaken?
- Heeft de dialoogleider een natuurlijk overwicht zonder het gesprek te domineren? Kan de dialoogleider improviseren en ad rem zijn ten dienste van de dynamiek van het gesprek, niet van zichzelf?

Vorbereiding van de dialoogleider

- Heb je het doel en proces met de dialoogleider besproken?
- Weet de dialoogleider op hoofdlijnen wat er speelt op een onderwerp?
- Heb je met de dialoogleider besproken waar de sessie op hoofdlijnen over zou moeten gaan?
- Heb je de dialoogspelregels met de dialoogleider gedeeld die zorgen voor een open gesprek?
- Heeft de dialoogleider alle relevante informatie over de deelnemers aan de sessie?
- Heb je het gevoel dat de dialoogleider zich zorgvuldig voorbereidt?

b) Dialoogsessie(s)

Als je het proces goed begeleidt, voel je waarschijnlijk precies aan wat de insteek moet zijn van de dialoogsessie.

Zorg voor genoeg structuur én mentale bewegingsruimte voor alle deelnemers. De volgende vragen helpen je bij het ontwerpen van een goede dialoogsessie:

- Heb je goed nagedacht over de samenstelling van de groep deelnemers?
- Is er de juiste balans tussen jongeren en besluitvormers?
- Is er iemand die voor de verslaglegging zorgt?
- Weten de deelnemers wat ze van de sessie kunnen verwachten?
- Heb je zicht op de juiste vorm waarin de dialoog plaatsvindt, zodat deze aansluit op de interesses en verwachtingen van de deelnemers?
- Wat is de beste opzet van een (digitale) dialoogsessie? In de [bijlage](#) vind je een draaiboek voor een digitale dialoogsessie van anderhalf uur.

c) Uitkomsten en vervolgstappen

Aan de start van het proces is het doel duidelijk en zijn alle volgende stappen op elkaar voortgebouwd. Daardoor zou het ook duidelijk moeten zijn wat je met de inzichten van jongeren gaat doen. Leg aan het einde van de dialoogsessie (of meteen erna) de afspraken vast die zijn gemaakt over de vervolgstappen. Wacht niet te lang met het terugkoppelen naar de jongeren na de dialoogsessie. Dit laat zien dat je ze serieus neemt en motiveert hen hopelijk om betrokken te blijven. Blijf jongeren informeren over het proces en de voortgang. Geef jongeren waar ze willen gepaste verantwoordelijkheid voor het vervolgproces en de ontwikkeling en uitvoering van ideeën uit de sessie. De vervolgstap na een dialoogsessie kan heel concreet zijn; het kan ook zijn dat er een vervolgsessie moet komen om de onderwerpen verder te bespreken. Let op: Een niet-vrijblijvende dialoog is ook een actie is en niet 'zo maar praten'.

Vragen die helpen bij het vaststellen van de uitkomsten en vervolgstappen:

- Wie neemt verantwoordelijkheid voor het opvolgen van de afspraken?
- Wat is nodig voor blijvend bestuurlijk commitment en ambtelijk draagvlak?
- Heb je contact met jongeren die kunnen helpen in de uitvoering van de vervolgstappen?

Inspiratie jongerenparticipatie coronabeleid

Laat je inspireren

Veel gemeenten zijn al aan de slag met jongerenparticipatie. Rondom kerst en oud en nieuw zijn bijvoorbeeld veel activiteiten samen met jongeren georganiseerd. Ook voeren gemeenten gesprekken met jongeren over hoe ze de coronacrisis ervaren. Op de website van de [VNG](#), [het Nederlands Jeugdinstituut](#) en de [NJR](#) vind je inspirerende praktijkvoorbeelden.

Bijlage 1: Draaiboek dialoogsessie

Hieronder vind je een voorbeeld van een draaiboek voor een dialoogsessie. Uiteraard zijn de precieze werkvormen afhankelijk van het aantal deelnemers en het doel van de sessie. Combineer in digitale sessies het praten en gebruiken van de chat.

Timing	Onderdeel	Wie?
±5 min	Welkom <ul style="list-style-type: none">• Fijn dat iedereen er is.• Waarom het zo belangrijk is om bij elkaar te zijn.• Wat ik van jongeren wil leren.	Bestuurder
±5 min	Opzet van het gesprek <ul style="list-style-type: none">• Spelregels: niet elkaar overtuigen van het gelijk, maar elkaar beter willen begrijpen. Luisteren naar elkaar• Kernvraag delen met de groep.• Op hoofdlijnen de structuur van het gesprek toelichten.	Dialoogleider
±40 min	Interactieve dialoog jongeren en besluitvormers <ul style="list-style-type: none">• Open startvraag aan alle deelnemers.• Onderwerpen die besproken moeten worden.	Dialoogleider Allen
±20 min	Reflectie en Vervolgstappen <ul style="list-style-type: none">• Wat doet dit gesprek met je? Welk inzicht blijft je het meeste bij? Vraag dit een aantal jongeren en besluitvormers, zonder hier verder op in te gaan.• Hetzelfde vragen aan de bestuurder van het 'welkom'.• Herhalen van afspraken voor het vervolg.	Dialoogleider Jongeren Bestuurder
2 min	Afronding <ul style="list-style-type: none">• Foto (laten) maken. Eerst vragen of dat voor iedereen ok is. Degene die dat niet wil, vragen camera uit te zetten.• Veel dank aan allen!	Dialoogleider

A background photograph showing a group of young people, likely students, smiling and looking at something off-camera. The focus is on a young man in the foreground wearing a black jacket and headphones, smiling broadly. To his left, another young man with curly hair and a white cap is also smiling. In the background, a young woman with long brown hair is visible, pointing towards something out of frame.

Het Nederlands Jeugdinstituut is een onafhankelijk en betrokken kenniscentrum dat actuele kennis over jeugd, vakmanschap en de organisatie van het jeugdveld verzamelt, verrijkt, duidt en deelt.

© 2021 Nederlands Jeugdinstituut, Nationale Jeugdraad (NJR), Number Five Foundation, Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Alle informatie uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden. Graag de bron vermelden.

Initiatief: VNG-werkgroep 'sociale impact van Corona' onder leiding van burgemeester Depla van Breda

Tekst: Nederlands Jeugdinstituut (Nji), Number Five Foundation en de Nationale Jeugdraad (NJR).

Meer informatie voor gemeenten over jongerenparticipatie:
www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Ervaringskennis. Daar vindt u ook de contactgegevens van medewerkers waarbij u met uw vragen terecht kunt.

Fotografie: AdobeStock
Vormgeving: Punt Grafisch Ontwerp